Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра цивільно-правових дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету

_____ Віталій СЕРЬОГІН

«31» серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО

рівень вищої освіти - перший (бакалаврський)

галузь знань - D Бізнес, адміністрування та право

спеціальність - D9 Міжнародне право

освітня програма - Міжнародне право

вид дисципліни - обов'язкова

факультет - юридичний

2026 / 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою юридичного факультету

31 серпня 2026 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Гужва Антон Миколайович, к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Програму схвалено на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін юридичного факультету

Протокол № 1 від 28 серпня 2026 року

Завідувач кафедри
цивільно-правових дисциплін Олена УСТИМЕНКО

Програму погоджено с гарантом освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю «Міжнародне право»

Гарант освітньо-професійної програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
«Міжнародне право» Євген ТІТОВ

Програму погоджено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол від 31 серпня 2026 року, № 1

Голова науково-методичної комісії
юридичного факультету Ганна ЗУБЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Цивільне право» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів зі спеціальності D9 Міжнародне право.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є підготовка кваліфікованого спеціаліста з питань категорійно-понятійного апарату цивільного права; джерел правового регулювання особистих немайнових та майнових правовідносин та відповідних інститутів; розв'язання правових проблем у сфері цивільного права та роботи з відповідними міжнародними та національними нормативними документами; сутності та природи зобов'язально-правових відносин, норм та принципів регулювання договірних та недоговірних зобов'язань.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є визначення та аналіз правових проблем, формування та обґрунтування правових позицій та застосування отриманих знань у практичних ситуаціях.

1.3 Кількість кредитів - 9 кредитів

1.4 Загальна кількість годин - 270 годин

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
3-4-й	3-4-й
Лекції	
96 год.	14 год.
Практичні, семінарські заняття	
48 год.	8 год.
Лабораторні заняття	
Самостійна робота, у тому числі	
126 год.	248 год.
Індивідуальні завдання	
10 год.	10 год.

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна:

ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 02. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

СК07. Здатність надавати юридичні висновки й консультації з питань міжнародного публічного і міжнародного приватного права, права Європейського Союзу, національного права України та права інших держав; прогнозувати і оцінювати юридичні ризики зовнішньополітичних та зовнішньоекономічних ініціатив та шляхи іхньої мінімізації.

СК08. Здатність вести дискусію і дебати з міжнародно-правових та загально юридичних питань, готувати справи до розгляду в українських, закордонних, міжнародних судах і арбітражах.

СК12. Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі і проблеми в міжнародно-правовій та національно-правовій діяльності.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна:

РН 05. Здійснювати порівняльний аналіз правових систем, оцінювати і аргументувати іхні недоліки та переваги, знаходити і тлумачити релевантне іноземне законодавство, надавати консультації щодо його змісту і практики застосування, оцінювати та мінімізувати ризики юридично значущих дій з урахуванням множинності правових систем і юрисдикцій.

РН 06. Забезпечувати юридичний супровід захисту прав, відстоювання інтересів фізичних і юридичних осіб, національних інтересів держави Україна за допомогою міжнародних та національних правових механізмів у сфері міжнародних публічних і міжнародних приватних відносин.

РН 07. Використовувати практику Європейського суду з прав людини, інших міжнародних судових та арбітражних органів, міжнародних організацій та інших договірних органів, теоретичні знання з міжнародного права і національного права для обґрунтування і захисту власноі позиції, захисту інтресів клієнта та в інших професійних цілях.

РН 15. Використовувати сучасні цифрові технології, здійснювати збирання з різних джерел, систематизацію та аналіз інформації щодо міжнародних і національних правових процесів і явищ.

РН 17. Застосовувати сучасні наукові досягнення у сфері міжнародного права, права Європейського Союзу та національного права, інтерпретувати результати наукових досліджень та використовувати іх у практичній професійній діяльності.

1.8. Пререквізити: Теорія держави та права.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Загальні положення цивільного права

Тема 1. Цивільне право як галузь права

Об’єктивність поділу права на приватне і публічне. Матеріальні та формальні критерії поділу права на приватне і публічне. Поняття цивільного права, як приватного права. Цивільне право у системі права України. Відносини, що регулюються цивільним правом. Диспозитивний метод регулювання цивільних відносин. Принципи цивільного права. Функції та система цивільного права. Поняття та види джерел цивільного права. Акти цивільного законодавства. Конституція України, як основа цивільного законодавства. Цивільний кодекс України – основний акт цивільного законодавства. Закони України, як акти цивільного законодавства України. Регулювання цивільних відносин актами Президента України. Постанови Кабінету Міністрів України як акти цивільного законодавства. Особливості актів інших органів державної влади України, що регулюють цивільні відносини. Забезпечення верховенства норм Цивільного кодексу України. Цивільно-правовий договір, як джерело цивільного права. Акти цивільного законодавства і цивільно-правовий договір. Міжнародні договори як джерела цивільного права. Звичаї як джерела цивільного права. Дія цивільного законодавства у часі, просторі та за колом осіб. Аналогія закону й аналогія права. Тлумачення цивільно-правових норм. Застосування Цивільного кодексу України в урегулюванні відносин у сферах господарювання, використання природних ресурсів, охорони довкілля, а також трудових та цивільних відносин.

Тема 2. Цивільні правовідносини

Поняття цивільних правовідносин. Елементи цивільних правовідносин. Суб'єкти та об'єкт, зміст цивільних правовідносин. Поняття та зміст суб'єктивних прав та обов'язків. Види цивільних правовідносин. Речові, зобов'язальні та корпоративні правовідносини. Абсолютні та відносні правовідносини. Підстави виникнення цивільних прав і обов'язків. Юридичні факти. Дії та події. Юридичні (фактичні) склади.

Тема 3. Фізична особа як суб'єкт цивільних правовідносин

Поняття фізичної особи. Цивільна правоздатність фізичної особи. Виникнення і припинення цивільної правоздатності фізичної особи. Обсяг цивільної правоздатності фізичної особи. Обмеження можливості фізичної особи мати не заборонені законом цивільні права і обов'язки. Співвідношення цивільної правоздатності та суб'єктивного цивільного права. Цивільна дієздатність фізичної особи та її обсяг. Повна цивільна дієздатність. Часткова цивільна дієздатність фізичної особи, яка не досягла 14 років. Неповна цивільна дієздатність фізичної особи у віці від 14 до 18 років. Набуття повної цивільної дієздатності фізичною особою, яка не досягла 18 років. Випадки та підстави обмеження цивільної дієздатності фізичної особи. Визнання фізичної особи недієздатною. Опіка і піклування. Місце проживання фізичної особи та його цивільно-правове значення. Підстави, порядок та правові наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутньою й оголошення її померлою. Акти цивільного стану. Фізична особа-підприємець. Принципи та умови здійснення підприємницької діяльності фізичною особою. Цивільно-правова відповідальність фізичної особи-підприємця. Управління майном, яка використовується для підприємницької діяльності органом опіки та піклування. Визнання фізичної особи-підприємця банкрутом. Держава Україна, АРК, територіальні громади як суб'єкти цивільних правовідносин.

Тема 4. Юридична особа як суб'єкт цивільних правовідносин

Сутність юридичної особи. Поділ юридичних осіб на юридичні особи приватного права і юридичні особи публічного права. Участь юридичних осіб публічного права в цивільних правовідносинах. Поняття юридичної особи приватного права та її ознаки. Організаційно-правові форми юридичної особи приватного права. Товариства й установи. Підприємницькі товариства. Непідприємницькі товариства. Індивідуалізація юридичних осіб. Найменування юридичної особи. Комерційне (фірмове) найменування підприємницьких товариств. Використання підприємницькими товариствами торговельних марок і географічних зазначень товарів (послуг). Створення юридичних осіб. Установчі документи юридичних осіб. Державна реєстрація юридичних осіб. Зміна установчих документів юридичної особи. Цивільна правоздатність і цивільна дієздатність юридичних осіб. Особисті немайнові права юридичної особи. Органи юридичної особи та їх види. Філії та представництва юридичної особи. Припинення юридичної особи. Припинення юридичної особи з правонаступництвом (злиття, приєднання, поділ та перетворення). Ліквідація юридичної особи. Виділ юридичної особи. Неплатоспроможність та банкрутство юридичної особи. Господарські товариства та їх форми. Повні та командитні товариства. Товариства з обмеженою й додатковою відповідальністю. Акціонерні товариства. Створення окремих форм господарських товариств однією особою. Особливості правового статусу окремих форм господарських товариств. Виробничі кооперативи. Споживчі кооперативи, товариства власників житла, громадські об'єднання, інші форми непідприємницьких товариств. Правовий статус установ. Органи юридичної особи та їх види. Ліквідація юридичної особи. Виділ юридичної особи. Неплатоспроможність та банкрутство юридичної особи.

Розділ 2. Об'єкти цивільних прав. Особисті немайнові права фізичної особи. Правочини

Тема 5. Об'єкти цивільних прав.

Поняття і види об'єктів, цивільних прав. Матеріальні та нематеріальні блага як об'єкти цивільних прав. Оборотоздатність об'єктів цивільних прав. Речі та їх класифікація. Підприємство (єдиний майновий комплекс). Гроші. Валютні цінності як об'єкти цивільних правовідносин. Цінні папери та їх ознаки. Групи і види цінних паперів. Оборотоздатність цінних паперів. Порядок передачі прав за цінними паперами. Документарні та без документарні цінні папери. Дії та послуги як об'єкти цивільних правовідносин. Особисті немайнові права, результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація та інші нематеріальні об'єкти цивільних відносин.

Тема 6. Особисті немайнові права фізичної особи

Поняття особистого немайнового права. Особисті немайнові права, які забезпечують природне існування фізичної особи. Особисті немайнові права, які забезпечують соціальне буття фізичної особи. Рівність особистих немайнових прав фізичних осіб. Обмеження особистих немайнових прав. Здійснення і захист особистих немайнових прав.

Тема 7. Правочини

Поняття правочину та його ознаки. Види правочинів. Умови дійсності правочинів. Законність змісту правочину. Співвідношення волі та волевиявлення. Відповідність волі й волевиявлення. Обов'язкова спрямованість правочину на реальне настання правових наслідків, що обумовлені ним. Форми вчинення правочину. Презумпція правомірності правочину. Державна реєстрація правочинів. Місце вчинення правочину. Тлумачення змісту правочину. Відмова від правочину. Поняття та види недійсних правочинів. Нікчемні та оспорюванні правочини. Момент, з якого правочин вважається недійсним. Правові наслідки недійсності правочину. Реституція. Правові наслідки недійсності окремих частин правочину.

Тема 8. Представництво. Довіреність

Поняття і види представництва. Значення інституту представництва. Підстави представництва. Представництво за законом. Представництво за довіреністю. Комерційне представництво. Передоручення. Повноваження представника. Вчинення правочинів з перевищенням повноважень. Поняття та види довіреності. Форма і строк довіреності. Довіреність юридичної особи. Припинення представництва за довіреністю. Скасування довіреності. Відмова представника від вчинення дій, які були визначені довіреністю.

Тема 9. Строки і терміни у цивільному праві. Позовна давність

Поняття строку і терміну. Визначення строку та терміну. Види строків. Початок перебігу і закінчення строку. Порядок вчинення дій в останній день строку. Поняття та види позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється. Зміна тривалості позовної давності. Обчислення позивної давності. Початок перебігу позовної давності. Зупинення і переривання перебігу позовної давності. Перебіг позивної давності в разі залишення позову без розгляду. Застосування позовної давності до додаткових вимог. Наслідки спливу позовної давності.

Розділ 3. Речові права. Цивільно-правова відповідальність

Тема 10. Загальне характеристика права власності.

Поняття права власності в об'єктивному та суб'єктивному розумінні. Зміст права власності. Здійснення права власності. Межі та обмеження права власності. Непорушність права власності. Суб'єкти права власності. Право власності Українського народу. Публічна і приватна власність. Поняття права приватної власності. Фізичні та юридичні

особи як суб'єкти права приватної власності. Об'єкти права приватної власності. Обмеження для окремих осіб мати у власності певні об'єкти. Право державної власності. Право комунальної власності. Тягар утримання майна. Ризик випадкового знищення та випадкового пошкодження майна. Поняття і види права спільної власності. Право спільної часткової власності. Право спільної сумісної власності та його здійснення.

Тема 11. Підстави набуття та припинення права власності

Загальна характеристика способів набуття права власності. Набуття права власності юридичною особою публічного права. Набуття добросовісним набувачем права власності на майно, відчужене особою, яка не мала на це право. Набуття права власності на новостворене майно; на перероблену річ; на безхазяйну річ; на рухому річ, від якої власник відмовився; на знахідку; на бездоглядну домашню тварину; на скарб. Привласнення загальнодоступних дарів природи. Набувальна давність. Набуття права власності в результаті приватизації державного майна та майна, що є в комунальній власності. Момент набуття права власності. Момент набуття права власності за договором. Правовстановлюючі документи. Підстави припинення права власності. Реквізиція. Конфіскація. Відмова від права власності.

Тема 12. Речові права на чуже майно. Захист речових прав

Загальна характеристика речових прав на чуже майно, їх види. Право володіння чужим майном: суб'єкти, підстави виникнення і припинення. Поняття користування чужим майном (сервітут). Суб'єкти, об'єкти, зміст сервітуту, порядок його встановлення та припинення. Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис). Підстави виникнення і припинення. Право землекористувача на відчуження права користування земельною ділянкою. Поняття і підстави виникнення права користування чужою земельною ділянкою для забудови (суперфіцій). Права та обов'язки власника земельної ділянки, наданої для забудови, та землекористувача. Підстави і правові наслідки припинення права користування земельною ділянкою для забудови. Загальна характеристика інших речових прав на чуже майно. Засади захисту права власності та інших речових прав. Речово-правові способи захисту права власності. Витребування майна від особи, яка незаконно заволоділа ним (віндикаційний позов) і розрахунки при цьому. Особливості витребування майна від добросовісного набувача. Витребування грошей та цінних паперів. Захист права власності від порушень не пов'язаних із позбавленням володіння (негаторний позов). Визнання права власності. Зобов'язально-правові способи захисту права власності. Спеціальні способи захисту права власності.

Тема 13. Цивільно-правова відповідальність

Поняття, ознаки та функції цивільно-правової відповідальності. Види цивільно-правової відповідальності. Умови цивільно-правової відповідальності. Протиправна поведінка. Майнова шкода (збитки) і моральна шкода. Причинний зв'язок між протиправною поведінкою та шкодою. Вина як умова цивільно-правової відповідальності. Цивільно-правова відповідальність незалежно від наявності вини. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності.

Розділ 4. Право інтелектуальної власності та спадкове право

Тема 14. Загальні положення права інтелектуальної власності. Авторське право і суміжні права.

Поняття права інтелектуальної власності та його загальна характеристика. Суб'єкти й об'єкти права інтелектуальної власності. Підстави виникнення (набуття) права інтелектуальної власності. Особисті немайнові та майнові права інтелектуальної

власності. Перехід майнових прав інтелектуальної власності до інших осіб. Строки чинності прав інтелектуальної власності. Способи захисту права інтелектуальної власності судом. Поняття авторського права. Об'єкти і суб'єкти авторського права. Співавторство. Виникнення авторського права. Особисті немайнові та майнові права автора, строки їх чинності та наслідки припинення. Поняття та види суміжних прав. Об'єкти та суб'єкти суміжних прав. Порушення авторських і суміжних прав, порядок і способи їх захисту.

Тема 15. Право промислової власності. Засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів та послуг

Поняття права промислової власності. Нормативно-правове регулювання права промислової власності. Винахід, корисна модель, промисловий зразок як об'єкти патентного права. Суб'єкти патентного права. Патент та його види. Майнові права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель і промисловий зразок, строки їх чинності. Підстави та правові наслідки припинення чинності патенту і визнання його недійсним. Поняття комерційного (фірмового) найменування. Поняття торговельної марки. Суб'єкти права інтелектуальної власності на торговельну марку. Засвідчення набуття права інтелектуальної власності на торговельну марку. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення та його зміст. Суб'єкти права інтелектуальної власності на географічне зазначення. Набуття та строк чинності права інтелектуальної власності на географічне зазначення.

Тема 16. Спадкове право: загальні положення. Спадкування за законом та заповітом.

Поняття та види спадкування. Склад спадщини. Права та обов'язки особи, які не входять до складу спадщини. Час і місце відкриття спадщини. Спадкоємці. Право на спадкування, усунення від права на спадкування. Особливості спадкування окремих об'єктів. Спадкування обов'язку відшкодувати майнову шкоду (збитки) та моральну шкоду, яка була завдана спадкодавцем. Обов'язок спадкоємців відшкодувати витрати на утримання, догляд, лікування і поховання спадкодавця. Здійснення права на спадкування. Оформлення права на спадщину. Поняття і строки прийняття спадщини. Наслідки пропущення строку для прийняття спадщини. Відмова від прийняття спадщини. Перехід права на прийняття спадщини. Поділ спадщини між спадкоємцями. Переважне право окремих спадкоємців на виділення їм певного спадкового майна в натурі. Перерозподіл спадщини. Претензії кредиторів спадкодавця до спадкоємців. Охорона спадщини й управління нею. Відумерлість спадщини. Черговість спадкування за законом. Зміна черговості одержання права на спадкування. Спадкування за правом представлення. Розмір частки у спадщині спадкоємців за законом. Здійснення права на спадкування. Поняття заповіту та право на заповіт. Види заповіту: заповіт з умовою, заповіт подружжя, секретний заповіт. Форма заповіту. Права заповідача. Заповідальний відказ. Покладення. Встановлення сервітуту в заповіті. Право на обов'язкову частку у спадщині. Призначення спадкоємця. Скасування та зміна заповіту. Недійсність заповіту. Спадкування частини спадщини, не охопленої заповітом. Виконання заповіту.

Розділ 5. Загальні положення про зобов'язання та договір

Тема 17. Загальні положення про зобов'язання

Поняття зобов'язального права і його місце в системі галузі цивільного права. Загальна характеристика зобов'язальних правовідносин, їх ознаки та порівняльний аналіз із речовими відносинами. Поняття зобов'язального права в об'єктивному розумінні. Система зобов'язального права. Договірні та недоговірні зобов'язання. Загальні та спеціальні норми зобов'язального права та їх співвідношення. Поняття зобов'язання та його класифікація. Предмет та об'єкт зобов'язання. Суб'єкти у зобов'язанні. Заміна сторін

у зобов'язанні. Третя особа у зобов'язанні. Обов'язок виконання боржника. Поняття та здійснення цесії. Наслідки відступлення вимоги та переведення боргу. Поняття та загальні умови виконання зобов'язання. Принципи належного виконання та реального виконання. Суб'єкти, предмет, строк, місце, спосіб та валюта виконання зобов'язання. Предмет виконання зобов'язання. Спосіб, строк (термін) та місце виконання зобов'язання. Підтвердження виконання зобов'язання. Загальна характеристика видів забезпечення виконання зобов'язання (зобов'язань). Неустойка. Завдаток. Порука. Гарантія. Застава. Притримання. Поняття та загальна характеристика припинення зобов'язань. Підстави припинення зобов'язань. Правові наслідки порушення зобов'язань. Підстави цивільно-правової відповідальності за порушення зобов'язання.

Тема 18. Загальні положення про договір

Поняття та загальна характеристика цивільно-правового договору. Поняття, загальна характеристика та значення цивільно-правового договору. Свобода договору та її межі. Види договорів. Публічний договір. Договір приєднання. Попередній договір. Договір на користь третьої особи. Змішаний договір. Зміст договору. Форма договору. Зміст цивільно-правового договору і класифікація його умов. Порядок та стадії укладення договору. Оферта. Акцепт. Переддоговірна стадія та її характеристика. Підстави для зміни або розірвання договору. Форма та правові наслідки припинення та розірвання договору.

Розділ 6. Окремі види договорів

Тема 19. Договори про передачу майна у власність

Загальні та відмінні риси договорів про передачу майна у власність. Види договорів. Цивільно-правове регулювання відносин з купівлі-продажу. Поняття, предмет, форма і види договорів купівлі-продажу. Права та обов'язки сторін за договором. Правові наслідки порушення умов договору. Договір поставки: поняття, правова ціль, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання сторонами своїх обов'язків. Договір міни: поняття, правова ціль, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін правові наслідки невиконання сторонами своїх обов'язків. Дарування. Поняття, предмет, форма договору дарування та його види. Права й обов'язки сторін за договором. Договір дарування з умовою передання дарунку в майбутньому. Договір дарування з покладенням на обдарованого обов'язку на користь третьої особи. Розірвання договору на вимогу дарувальника. Пожертва. Поняття, предмет і форма договору про пожертву. Сторони за договором про пожертву. Права пожертвувача. Рента. Поняття, предмет, форма договору ренти. Права та обов'язки сторін в договорі ренти. Ризик випадкового знищення або пошкодження майна, переданого під виплату ренти. Довічне утримання (догляд). Поняття, предмет, форма договору довічного утримання (догляду). Сторони, їх права та обов'язки. Забезпечення виконання і припинення договору. Правові наслідки розірвання договору. Перехід прав та обов'язків за договором.

Тема 20. Договори про передачу майна у тимчасове володіння та користування

Загальні та відмінні риси договорів про оплатну передачу майна у тимчасове володіння та користування. Види таких договорів. Найм (оренда). Поняття, предмет та строк договору найму. Сторони в договорі, їх права та обов'язки. Права третіх осіб на річ, яка передана у найм. Правові наслідки зміни власника речі, переданої у найм. Піднайм. Припинення та різновиди договору найму (оренди). Найм (оренда) житла. Поняття договору найму житла та його види. Піднайм житла. Заміна наймача у договорі. Підстави та наслідки розірвання договору. Договір прокату. Договір лізингу, його види, предмет, особливості. Позичка. Поняття, предмет, форма договору позички. Сторони договору, їх права та обов'язки. Строк договору. Розірвання договору. Припинення договору позички. Загальні та відмінні риси позички та позики.

Тема 21. Договори на виконання робіт

Загальні та відмінні риси договорів на виконання робіт. Їх види. Підряд. Поняття та види договору підряду. Сторони за договором, їх права та обов'язки. Строки в договорі. Порядок оплати роботи. Розрахунки у разі випадкового знищення предмета договору або неможливості закінчення роботи. Якість і гарантії якості роботи Договори побутового та будівельного підряду. Підряд на проведення проектних і пошукових робіт. Поняття, характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання сторонами своїх обов'язків. Договори на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Поняття та предмет договорів. Сторони, їх права та обов'язки. Ризики в договорах на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторних та технологічних робіт.

Розділ 7. Окремі види договорів

Тема 22. Договори про надання послуг

Загальні положення про договори з надання послуг. Поняття, предмет і сфера застосування договору. Строк договору. Сторони, їх права та обов'язки. Види договорів. Особливості договору про безоплатне надання послуг. Відповідальність виконавця за порушення договору. Розірвання договору. Загальні та відмінні риси таких договорів. Непойменовані договори. Особливості відносин щодо надання медичних, юридичних, туристичних, освітніх, комунальних та інших послуг. Транспортні зобов'язання. Перевезення. Загальні положення про перевезення. Транспортне законодавство України. Система транспортних договорів. Договір перевезення вантажу. Порядок укладення та форма договору. Сторони в договорі, їх права та обов'язки. Відповідальність сторін за порушення умов договору. Підстави і межі відповідальності перевізника. Претензії і позови в транспортних зобов'язаннях. Договір перевезення пасажира та багажу. Права і обов'язки сторін договору. Відповідальність перевізника за затримку відправлення пасажира та порушення строку його доставлення до пункту призначення. Транспортне експедирування. Поняття, предмет та форма договору. Права та обов'язки сторін. Підстави і межі відповідальності за порушення договору. Зберігання. Поняття, правова характеристика, істотні умови, форма, права га обов'язки сторін за договором зберігання. Зберігання речей, визначених родовими ознаками. Відповідальність зберігача за договором зберігання. Договір складського зберігання. Складські документи. Спеціальні види зберігання. Особливості зберігання в ломбардах, у банківських сейфах, в камерах схову організацій транспорту, в гардеробі організацій та в готелях. Договір зберігання автотранспортного засобу. Зберігання речей пасажира під час його перевезення. Зберігання речей, що є предметом спору. Поняття, умови та правова характеристика. Доручення. Поняття, умови, правова характеристика, форма договору доручення, права та обов'язки сторін. Припинення договору та його наслідки. Поняття, правова характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін. Виконання договору управління майном. Відповідальність управителя. Припинення договору. Позика. Кредит. Банківський вклад (депозит). Поняття, характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання сторонами своїх обов'язків. Оспорювання договору позики. Забезпечення виконання зобов'язання позичальником. Новація боргу у позикове зобов'язання. Види банківських вкладів. Виконання і припинення договору банківського вкладу Банківський рахунок. Поняття, правова характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін. Відповідальність банка за неналежне виконання операцій за рахунком клієнта. Розірвання договору банківського рахунку. Факторинг. Поняття, правова характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін за договором факторингу. Розрахунки. Розрахункові зобов'язання. Поняття і форми розрахунків. Готівкові розрахунки як форма виконання грошових зобов'язань. Правове

регулювання готівкових і безготівкових розрахунків. Безготівкові розрахунки. Загальні положення про розрахунки. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень. Розрахунки за акредитивом. Поняття та види акредитивів. Розрахунки за інкасовими дорученнями. Розрахунки із застосуванням розрахункових чеків.

Тема 23. Загальні та відмінні риси договорів про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності

Види таких договорів: ліцензійний договір, договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності, реєстрація цих договорів, істотні умови. Договір про комерційну концесію: поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків, види договору про комерційну концесію. Договори, що виникають із спільної діяльності. Загальні положення про спільну діяльність. Загальна характеристика зобов'язань, що виникають із спільної діяльності. Підстави виникнення і види цих зобов'язань. Договір про спільну діяльність. Поняття, правова характеристика, форма та умови договору про спільну діяльність. Договір простого товариства. Поняття, вклади і спільне майно учасників простого товариства, права та обов'язки сторін. Витрати та збитки учасників. Припинення договору простого товариства, відповідальність учасників. Правова характеристика засновницького договору.

Розділ 8. Недоговірні зобов'язання

Тема 24. Недоговірні зобов'язання, що виникають із односторонніх дій

Загальна характеристика недоговірних зобов'язань. Порівняльна характеристика договірних і недоговірних зобов'язань. Публічна обіцянка винагороди за результатами конкурсу. Поняття, зміна умов і відмова від проведення конкурсу. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу. Поняття, предмет, права та обов'язки сторін. Поняття і призначення зобов'язань, що виникають при вчиненні дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи. Набуття, збереження майна без достатньої правової підстави (кондиційні зобов'язання): поняття, сторони, підстави виникнення, предмет права та обов'язки.

Тема 25. Деліктні зобов'язання

Поняття і система деліктних зобов'язань. Суб'єкти і зміст деліктних зобов'язань. Класифікація деліктних зобов'язань. Необхідні, факультативні та інші правові умови виникнення деліктних зобов'язань. Загальні положення про порядок та об'єм відшкодування завданої шкоди. Врахування вини потерпілого та майнового стану заподіювана шкоди в деліктних зобов'язаннях. Відшкодування шкоди, заподіяної незаконними діями органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування або їх посадовими особами. Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду. Відшкодування шкоди, завданої злочином. Відшкодування шкоди, завданої неповнолітніми особами. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки. Відшкодування шкоди, завданої джерелом ядерної небезпеки. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я або смертю. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг). Відшкодування шкоди, завданої у стані крайньої необхідності. Відшкодування шкоди завданої особою у разі здійснення нею права на самозахист Відшкодування шкоди, завданої найманим працівником установи, підприємства, організації під час виконання

ним своїх трудових обов'язків.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	л	інд	с.р.		л	п	л	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Загальні положення цивільного права												
Тема 1. Цивільне право як галузь права	9	3	1			5	8					8
Тема 2. Цивільні правовідносини	9	3	1			5	10					10
Тема 3. Фізична особа як суб'єкт цивільних правовідносин	10	3	2			5	10					10
Тема 4. Юридична особа як суб'єкт цивільних правовідносин	10	3	2			5	12	2				10
Разом за розділом 1	**38**	**12**	**6**			**20**	**40**	**2**				**38**
Розділ 2. Об'єкти цивільних прав. Особисті немайнові права фізичної особи. Правочини												
Тема 5. Об'єкти цивільних прав	10	3	2			5	14	2	2			10
Тема 6. Особисті немайнові права фізичної особи	10	3	2			5	10					10
Тема 7. Правочини	10	3	2			5	12	2				10
Тема 8. Представництво. Довіреність	10	3	2			5	10					10
Тема 9. Строки і терміни у цивільному праві. Позовна давність	10	3	2			5	10					10
Разом за розділом 2	**50**	**15**	**10**			**25**	**56**	**4**	**2**			**50**
Розділ 3. Речові права. Цивільно-правова відповідальність												
Тема 10. Загальне характеристика права власності. Зміст права власності.	10	3	2			5	14	2	2			10
Тема 11. Підстави набуття та припинення права власності	10	3	2			5	10					10
Тема 12. Речові права на чуже майно. Захист речових прав	10	3	2			5	10					10
Тема 13. Цивільно-правова відповідальність	10	3	2			5	10					10
Разом за розділом 3	**40**	**12**	**8**			**20**	**44**	**2**	**2**			**40**
Розділ 4. Право інтелектуальної власності та спадкове право												
Тема 14. Загальні положення права інтелектуальної власності. Авторське право і суміжні права	10	3	2			5	10					10
Тема 15. Право промислової власності. Засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів та послуг	10	3	2			5	10					10
Тема 16. Спадкове право:	10	3	2			5	12	2				10

загальні положення. Спадкування за законом та заповітом.												
Разом за розділом 4	**30**	**9**	**6**			**15**	**32**	**2**				**30**
Розділ 5. Загальні положення про зобов'язання та договір												
Тема 17. Загальні положення про зобов'язання	12	4	2			6	14	2	2			10
Тема 18. Загальні положення про договір	11	4	2			5	14	2	2			10
Разом за розділом 5	**23**	**8**	**4**			**11**	**28**	**4**	**4**			**20**
Розділ 6. Окремі види договорів												
Тема 19. Договори про передачу майна у власність	13	6	2			5	10					10
Тема 20. Договори про передачу майна у тимчасове володіння та користування	13	6	2			5	10					10
Тема 21. Договори на виконання робіт	13	6	2			5	10					10
Разом за розділом 6	**39**	**18**	**6**			**15**	**30**					**30**
Розділ 7. Окремі види договорів												
Тема 22. Договори про надання послуг	13	6	2			5	10					10
Тема 23. Загальні та відмінні риси договорів про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності	13	6	2			5	10					10
Разом за розділом 7	**26**	**12**	**4**			**10**	**20**					**20**
Розділ 8. Недоговірні зобов'язання												
Тема 24. Недоговірні зобов'язання, що виникають із односторонніх дій	11	4	2			5	10					10
Тема 25. Деліктні зобов'язання	13	6	2			5	10					10
Разом за розділом 8	**24**	**10**	**4**			**10**	**20**					**20**
Усього годин	**270**	**96**	**48**		**10**	**126**	**270**	**14**	**8**		**10**	**248**

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Цивільне право як галузь права	1	
2	Цивільні правовідносини	1	
3	Фізична особа як суб'єкт цивільних правовідносин	2	
4	Юридична особа як суб'єкт цивільних правовідносин	2	
5	Об'єкти цивільних прав.	2	2
6	Особисті немайнові права фізичної особи	2	
7	Правочини	2	
8	Представництво. Довіреність	2	
9	Строки і терміни у цивільному праві. Позовна давність	2	
10	Загальне характеристика права власності.	2	2

11	Підстави набуття та припинення права власності	2	
12	Речові права на чуже майно. Захист речових прав	2	
13	Цивільно-правова відповідальність	2	
14	Загальні положення права інтелектуальної власності. Авторське право і суміжні права	2	
15	Право промислової власності. Засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів та послуг	2	
16	Спадкове право: загальні положення. Спадкування за законом та заповітом.	2	
17	Загальні положення про зобов'язання	2	2
18	Загальні положення про договір	2	2
19	Договори про передачу майна у власність	2	
20	Договори про передачу майна у тимчасове володіння та користування	2	
21	Договори на виконання робіт	2	
22	Договори про надання послуг	2	
23	Загальні та відмінні риси договорів про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності	2	
24	Недоговірні зобов'язання, що виникають із односторонніх дій	2	
25	Деліктні зобов'язання	2	
	Усього	**48**	**8**

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Цивільне право як галузь права (опрацювати додаткову літературу за темою)	5	8
2	Цивільні правовідносини (опрацювати додаткову літературу за темою)	5	10
3	Фізична особа як суб'єкт цивільних правовідносин (опрацювати додаткову літературу за темою)	5	10
4	Юридична особа як суб'єкт цивільних правовідносин (опрацювати додаткову літературу за темою)	5	10
5	Об'єкти цивільних прав (опрацювати додаткову літературу за темою)	5	10
6	Особисті немайнові права фізичної особи (опрацювати додаткову літературу за темою)	5	10
7	Правочини (опрацювати додаткову літературу за темою)	5	10
8	Представництво. Довіреність (опрацювати додаткову літературу за темою)	5	10
9	Строки і терміни у цивільному праві. Позовна давність (опрацювати додаткову літературу за темою)	5	10
10	Загальне характеристика права власності (опрацювати додаткову літературу за темою)	5	10
11	Титул власності. Підстави набуття та припинення права власності (опрацювати додаткову літературу за темою)	5	10
12	Речові права на чуже майно. Захист речових прав (опрацювати додаткову літературу за темою)	5	10

13	Цивільно-правова відповідальність (опрацювати додаткову літературу за темою)	5	10
14	Загальні положення права інтелектуальної власності. Авторське право і суміжні права (опрацювати додаткову літературу за темою)	5	10
15	Право промислової власності. Засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів та послуг (опрацювати додаткову літературу за темою)	5	10
16	Спадкове право: загальні положення. Спадкування за законом. Спадкування за заповітом (опрацювати додаткову літературу за темою)	5	10
17	Загальні положення про зобов'язання (опрацювати додаткову літературу за темою)	6	10
18	Загальні положення про договір (опрацювати додаткову літературу за темою)	5	10
19	Договори про передачу майна у власність (опрацювати додаткову літературу за темою)	5	10
20	Договори про передачу майна у тимчасове володіння та користування (опрацювати додаткову літературу за темою)	5	10
21	Договори на виконання робіт (опрацювати додаткову літературу за темою)	5	10
22	Договори про надання послуг (опрацювати додаткову літературу за темою)	5	10
23	Загальні та відмінні риси договорів про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності (опрацювати додаткову літературу за темою)	5	10
24	Недоговірні зобов'язання, що виникають із односторонніх дій (опрацювати додаткову літературу за темою)	5	10
25	Деліктні зобов'язання (опрацювати додаткову літературу за темою)	5	10
	Усього	**126**	**248**

6. Індивідуальні завдання.

Приступаючи до написання індивідуального завдання, студент повинен розкрити максимально повністю зміст теоретичних питань, необхідно використовувати теоретичні розробки цивільного права й посилатися на конкретні норми чинних міжнародних договорів та інших нормативно-правових актів. Тема роботи має бути розгорнутою, змістовною, аргументованою. При цьому викладачем забезпечується наочність необхідного нормативного матеріалу.

1. мова написання – українська, у науковому стилі;

2. загальний обсяг роботи 12-18 арк. формату А-4, текст розміщається з одного боку сторінки;

3. текстові вимоги: редактор – Word; шрифт – Times New Roman, чорний колір, 14 кегель, через 1,5 інтервал; поля: зверху – 2 см, знизу – 2 см; зліва – 3 см, справа – 1,5 см, книжковий формат, нумерація сторінок у верхньому правому кутку;

4. обов'язкові посилання у тексті завдання на використані джерела: у квадратних дужках вказується номер джерела за списком та номер сторінки в ньому (за наявності), де викладена відповідна інформація. Дужки проставляються безпосередньо за текстом, якого стосується посилання. Наприклад: «автор вважає, що ... / викладається зміст думки/ [1, с. 2-3]»; цифри «1» в даному прикладі – це номери, під якими розміщені

зазначені роботи у списку використаних джерел, «с. 2-3» – номери сторінок;

5. в посиланнях на наукові статті, опубліковані у збірниках наукових праць, періодичних виданнях тощо обов'язково зазначається прізвище автора та назва праці, назва видання, рік, номер випуску, сторінки, на яких розміщено дану працю;

6. запозичення чужих думок без посилання на автора не дозволяється;

7. положення роботи мають бути сформульовані на основі чинних нормативно-правових джерел.

Тему індивідуального завдання, нормативний матеріал, наукову, навчальну та іншу спеціальну літературу за темою індивідуального завдання студент підбирає самостійно. Застаріла наукова та нормативно-правова база може використовуватися тільки в якості порівняльного елементу.

Теми індивідуальних завдань

1. Правове регулювання опіки і піклування.
2. Організаційно-правові форми юридичних осіб приватного права.
3. Недійсність правочину. Правові наслідки недійсності правочину.
4. Поняття, засади та межі здійснення суб'єктивних цивільних прав.
5. Поняття та засади виконання цивільних обов'язків.
6. Загальні засади захисту цивільних прав та інтересів.
7. Поняття, види позовної давності та межі її застосування.
8. Речові права на чуже майно та їх види.
9. Суб'єкти і об'єкти права власності.
10. Загальна характеристика та види права спільної власності.
11. Поняття права інтелектуальної власності та його співвідношення з правом власності.
12. Правові наслідки недійсності правочину.
13. Довіреність: поняття, види, форма, строк.
14. Самозахист цивільних прав.
15. Право власності на земельну ділянку. Самочинне будівництво.

7. Методи навчання

Застосовуються три групи методів навчання:

1. словесні – описове розкриття навчального матеріалу, пояснення сутності відповідного явища, поняття, процесу, інструктаж щодо особливостей застосування окремих норм, перевірка рівня самостійного опрацювання навчального матеріалу тощо;

2. наочні – демонстрація схем, таблиць, малюнків (за наявності);

3. практичні – формування вмінь і навичок оперування правовими категоріями, застосування правових норм та використання набутих знань при проведенні семінарських занять.

8. Методи контролю

Поточний контроль проводиться у вигляді письмової роботи з метою оцінювання знань і умінь, набутих під час вивчення тем відповідного розділу. Письмова робота може передбачати розгорнуті відповіді на питання, відповіді на тести.

По закінченню семестру проводиться залік. По закінченню вивчення курсу проводиться екзамен.

Максимальна сума балів, яку може набрати студент при складанні підсумкового контролю з навчальної дисципліни, складає 40. Максимальна сума балів, які може набрати студент при вивченні навчальної дисципліни, складає 100.

Питання для підсумкового контролю

1. Предмет цивільного права.
2. Метод регулювання цивільних правовідносин.
3. Принципи цивільного права.
4. Функції та система цивільного права.
5. Загальна характеристика цивільного законодавства. Звичай як джерело цивільного права.
6. Дія актів цивільного законодавства.
7. Аналогія закону та аналогія права.
8. Поняття та елементи цивільного правовідношення.
9. Види цивільних правовідносин.
10. Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних прав та обов'язків.
11. Індивідуалізація фізичної особи.
12. Цивільна правоздатність фізичної особи.
13. Цивільна дієздатність фізичної особи та її зміст.
14. Часткова цивільна дієздатність.
15. Неповна цивільна дієздатність.
16. Повна цивільна дієздатність. Емансипація.
17. Обмеження дієздатності фізичної особи.
18. Визнання фізичної особи недієздатною.
19. Опіка.
20. Піклування.
21. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою. Оголошення фізичної особи померлою.
22. Правові наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутньою та оголошення померлою.
23. Загальна характеристика актів цивільного стану.
24. Поняття юридичної особи та її ознаки.
25. Види юридичних осіб.
26. Організаційно-правові форми юридичних осіб приватного права.
27. Індивідуалізація юридичної особи.
28. Створення юридичних осіб приватного права.
29. Органи юридичної особи.
30. Філії та представництва юридичної особи.
31. Припинення юридичної особи з правонаступництвом.
32. Припинення юридичної особи без правонаступництва.
33. Неплатоспроможність та банкрутство юридичної особи.
34. Господарські товариства та їх форми.
35. Повне товариство. Командитне товариство.
36. Товариство з обмеженою відповідальністю. Товариство з додатковою відповідальністю.
37. Акціонерне товариство. Виробничий кооператив.
38. Загальна характеристика непідприємницьких товариств.
39. Загальна характеристика установ.
40. Поняття та види об'єктів цивільних прав.
41. Речі та їх класифікація.
42. Гроші і валютні цінності як об'єкти цивільних прав.
43. Цінні папери як об'єкти цивільних прав.
44. Види та групи цінних паперів як об'єктів цивільних прав.
45. Нематеріальні блага як об'єкти цивільних прав.

46. Поняття правочину та його ознаки.
47. Види правочинів.
48. Загальні вимоги, додержання яких є необхідним для чинності правочину.
49. Форма правочину.
50. Недійсність правочину.
51. Нікчемні правочини.
52. Оспорювані правочини.
53. Правові наслідки недійсності правочину.
54. Поняття та види представництва.
55. Довіреність. Припинення представництва за довіреністю.
56. Поняття строку та терміну. Види строків.
57. Поняття позовної давності. Строки позовної давності та їх обчислення.
58. Зміна тривалості позовної давності. Початок перебігу позовної давності.
59. Зупинення перебігу позовної давності. Переривання перебігу позовної давності.
60. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.
61. Поняття, засади та межі здійснення суб'єктивних цивільних прав.
62. Поняття та засади виконання цивільних обов'язків.
63. Загальні засади захисту цивільних прав та інтересів.
64. Захист цивільних прав та інтересів юрисдикційними органами.
65. Самозахист цивільних прав.
66. Поняття, ознаки та функції цивільно-правової відповідальності.
67. Види цивільно-правової відповідальності.
68. Умови цивільно-правової відповідальності.
69. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності.
70. Загальна характеристика речового права.
71. Система речових прав.
72. Речові права на чуже майно.
73. Емфітевзис. Суперфіцій. Сервітут.
74. Поняття права власності. Право власності в об'єктивному і суб'єктивному розумінні.
75. Суб'єкти права власності.
76. Об'єкти права власності.
77. Зміст права власності.
78. Право власності на земельну ділянку. Самочинне будівництво.
79. Право власності на житло.
80. Обов'язки власника та обмеження його прав.
81. Первісні підстави набуття права власності.
82. Похідні підстави набуття права власності.
83. Загальні підстави набуття права власності.
84. Спеціальні підстави набуття права власності
85. Момент виникнення права власності у набувача майна за договором.
86. Здійснення права власності.
87. Підстави припинення права власності.
88. Випадки примусового вилучення майна, яке належить особі на праві власності.
89. Загальна характеристика та види права спільної власності.
90. Право спільної часткової власності.
91. Поділ майна, що є у спільній частковій власності, та виділ з нього частки.
92. Право спільної сумісної власності.
93. Поділ майна, що є у спільній сумісній власності, та виділ з нього частки.
94. Цивільно-правові засоби захисту права власності.
95. Право власника на витребування майна із чужого незаконного володіння (віндикаційний позов).

96. Розрахунки при витребуванні майна із чужого незаконного володіння.

97. Право на захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння (негаторний позов).

98. Поняття і види спадкування. Склад спадщини.

99. Відкриття спадщини. Час і місце.

100. Спадкоємці. Право на спадкування. Усунення від права на спадкування.

101. Поняття заповіту та його види. Умови його дійсності. Форма заповіту.

102. Скасування і зміна заповіту. Визнання заповіту недійсним.

103. Права заповідача. Заповідальні розпорядження.

104. Право на обов'язкову частку у спадщині.

105. Заповіт з умовою. Заповіт подружжя.

106. Виконання заповіту. Повноваження виконавця заповіту.

107. Черговість спадкування за законом.

108. Прийняття спадщини. Строк прийняття спадщини та наслідки його пропущення.

109. Відмова від прийняття спадщини: поняття та наслідки. Відумерлість спадщини.

110. Пред'явлення кредиторами спадкодавця претензій до спадкоємців. Задоволення вимог кредитора.

111. Спадковий договір.

112. Поняття права інтелектуальної власності та його співвідношення з правом власності.

113. Захист прав інтелектуальної власності судом.

114. Суб'єкти та об'єкти авторського права.

115. Особисті та майнові права авторів. Строки чинності авторських майнових прав, правові наслідки їх закінчення.

116. Використання твору.

117. Загальна характеристика суміжних прав. Суб'єкти та об'єкти суміжних прав.

118. Особисті та майнові права на об'єкти суміжних прав. Строки чинності суміжних майнових прав.

119. Використання об'єктів суміжних прав.

120. Поняття, суб'єкти та об'єкти патентного права.

121. Право інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок.

122. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування.

123. Право інтелектуальної власності на торговельну марку.

124. Поняття та види зобов'язань у цивільному праві.

125. Підстави виникнення зобов'язань.

126. Поняття та зміст грошових зобов'язань.

127. Черговість погашення вимог за грошовим зобов'язанням.

128. Відповідальність за порушення грошового зобов'язання.

129. Заміна кредитора та боржника в зобов'язанні: підстави, порядок, наслідки.

130. Множинність осіб у зобов'язанні.

131. Часткові, солідарні та субсидіарні зобов'язання.

132. Зобов'язання за участю третьої особи.

133. Поняття та принципи (загальні умови) виконання зобов'язань.

134. Місце та строки виконання зобов'язань.

135. Одностороння відмова від зобов'язання.

136. Забезпечення виконання зобов'язання (поняття та види).

137. Неустойка та порука, як види забезпечення виконання зобов'язання.

138. Гарантія та завдаток, як види забезпечення виконання зобов'язання.

139. Застава та притримання як види забезпечення виконання зобов'язання.

140. Порушення зобов’язання: поняття та правові наслідки.
141. Відповідальність за порушення зобов’язання.
142. Підстави для звільнення від відповідальності.
143. Припинення зобов’язань: поняття, підстави, наслідки.
144. Цивільно-правовий договір (поняття, види, значення).
145. Свобода договору. Межі реалізації принципу свободи договору.
146. Зміст та стадії укладення цивільно-правового договору.
147. Форма договору. Зміна та розірвання договору.
148. Загальна характеристика та види договору купівлі-продажу.
149. Договір роздрібної купівлі-продажу та його види.
150. Договір дарування.
151. Договір ренти та його види.
152. Договір довічного утримання (догляду).
153. Договір найму (оренди) та його види.
154. Договір прокату.
155. Договір найму (оренди) земельної ділянки. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди.
156. Договір найму (оренди) житла.
157. Договір позички.
158. Поняття та види договору підряду. Договір побутового підряду.
159. Договір про надання послуг.
160. Договір перевезення. Система транспортних договорів.
161. Договір транспортного експедирування.
162. Договір зберігання. Договір складського зберігання. Спеціальні види зберігання.
163. Договір доручення.
164. Договір комісії.
165. Договір управління майном.
166. Поняття страхування. Форми та види страхування. Договір страхування.
167. Договір позики.
168. Кредитний договір.
169. Договір банківського вкладу. Договір банківського рахунка.
170. Договір факторингу.
171. Поняття, форми та види розрахунків.
172. Ліцензійний договір.
173. Договір комерційної концесії.
174. Договір про спільну діяльність.
175. Договір простого товариства. Засновницьких договір.
176. Загальна характеристика недоговірних зобов’язань.
177. Зобов’язання, що виникають з публічної обіцянки винагороди (за результатами конкурсу, без оголошення конкурсу).
178. Зобов’язання із вчинення дій у майнових інтересах іншої особи без її доручення
179. Зобов’язання, що виникають внаслідок рятування здоров’я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи.
180. Зобов’язання по усуненню загрози життю, здоров’ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.
181. Загальна характеристика зобов’язань по відшкодуванню шкоди.
182. Загальні підстави відповідальності за завдану майнову шкоду.
183. Підстави відповідальності за завдану моральну шкоду.
184. Урахування вини потерпілого та майнового стану заподіювача шкоди в деліктних зобов’язаннях.

185. Відшкодування юридичною або фізичною особою шкоди, завданої їхнім працівником чи іншою особою.

186. Відшкодування шкоди, завданої органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим або органом місцевого самоврядування.

187. Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду.

188. Відшкодування шкоди, завданої однією або кількома особами, які не досягли повноліття.

189. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки.

190. Відшкодування шкоди, завданої фізичній особі каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю.

191. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).

192. Зобов'язання у зв'язку з набуттям, збереженням майна без достатньої правової підстави.

9. Схема нарахування балів

Загальна кількість балів – 100.
Кількість балів за екзамен/залік – 40.
Кількість балів протягом семестру – 60:
Кількість балів за відповіді на семінарських заняттях ∑40 = 40:

Формула обчислення

$$\sum 40 = \frac{\sum 1}{\sum 2} \times 8 \text{ (вісім)}$$

Примітка:
∑40 – сума максимальної кількості балів
∑1 – сума балів, що отримав студент за відповіді на семінарських заняттях.
∑2 – кількість семінарських занять протягом семестру.
8 – коефіцієнт

Індивідуальне завдання – 10 балів
Контрольна робота – 10 балів.

Залік

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання						Залікова робота	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Розділ 3	Розділ 4	Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання		
Т1-Т4	Т5-Т9	Т10-Т13	Т14-Т16	10	10	40	100
10	12,5	10	7,5				

Екзамен

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання					Екзамен	Сума
Розділ 5	Розділ 6	Розділ 7	Розділ 8	Контрольна робота,		

				передбачена навчальним планом		
Т17-Т18	Т19-Т21	Т22-Т23	Т24-Т25	15	40	100
10	15	10	10			

Для допуску до складання заліку/екзамену здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 10 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено».

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, модульних контрольних робіт, екзамену (заліку), якщо інше не визначено викладачем, інших видів оцінювання, для яких викладачем встановлено обмеження щодо використання ШІ.

2. Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

3. Модель «ШІ як інструмент».

Для окремих лабораторних, практичних, проєктних або дослідницьких робіт використання технологій штучного інтелекту може бути обов’язковою складовою виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: аналізу та підготовки даних, генерації, аналізу й оптимізації програмного коду, порівняння результатів роботи різних моделей ШІ, створення візуалізацій, схем або зображень, аналізу великих масивів даних. проведення експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту.

Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов’язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недекларoване використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Критерії оцінювання усної відповіді

Поточний контроль здійснюється, зокрема, у формі опитування та перевірки результатів виступів на семінарських та практичних заняттях в п'ятибальній шкалі оцінок.

5 балів ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом усього практичного заняття;
- дає повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами з доктринальних джерел та посиланням на чинне законодавство;
- все, що викладається, повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються;
- правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача.

4 бали ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом практичного заняття;
- дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег;
- недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

3 бали ставиться за наступних умов:

- студент на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача;
- в цілому виявляє знання основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає помилки і усвідомлює їх тільки після вказівка викладача;
- відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі;
- не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається;

2 бали ставиться за наступних умов:

- допускає суттєві помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача;
- студент виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її;
- викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно.

1 бал ставиться за наступних умов:

- студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача;
- виявляє нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього – повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

Критерії оцінювання індивідуального завдання

Кількість отриманих балів	Критерії отримання відповідної кількості балів
0 балів	робота не зараховується; студентом не дотримано визначених вимог, тематика роботи не розкрита взагалі, не використано міжнародні джерела; студент не орієнтується в тематиці роботи та не може відповісти на жодне з поставлених питань
1-6 балів	робота не в повній мірі відповідає вимогам, що висуваються; при виконанні роботи використано менш ніж 10 джерел, не використано міжнародні наукові джерела; в роботі відсутні посилання на використані джерела, тема роботи розкрита однобічно, відсутня логічність

	викладення матеріалу; не дотримано структури роботи; в роботі допущено суттєві граматичні та/або стилістичні помилки; студент не відповів на переважну більшість поставлених питань
7-9 балів	робота виконана на належному теоретико-практичному рівні; дотримано вимоги, які висуваються до написання роботи, робота належним чином структурована, але в недостатній мірі проаналізовані наукові джерела та відсутній творчий підхід до виконання поставлених завдань, допущено незначні порушення логічності та/або систематичності викладення матеріалу; допущено незначні неточності в оформленні роботи; студент відповів на усі поставлені питання
10 балів	робота виконана на високому науково-практичному рівні; в роботі продемонстровано високій рівень знань та творчого осмислення отриманих результатів дослідження; не допущено помилок при оформленні роботи; студент відповів на усі поставлені питання

Критерії оцінювання контрольних та екзаменаційних/залікових робіт

Контрольні та екзаменаційні (залікові) роботи виконуються у письмовій формі. Контрольна робота складається з 10 (15 в 4 семестрі) тестових завдань, екзаменаційна/залікова робота – із 40 тестових завдань. Кожне тестове завдання має п’ять варіантів відповідей, тільки одне яких є правильним; за кожну правильну відповідь нараховується один бал.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	За чотирирівневою шкалою оцінювання	За дворівневою шкалою оцінювання
90-100	відмінно	зараховано
70-89	добре	зараховано
50-69	задовільно	зараховано
1-49	не задовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

Правові акти:

1. Цивільний кодекс України, поточна редакція від 01.01.2023 № 435-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text
2. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень : Закон України, поточна редакція від 25.11.2022, № 1925-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text
3. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень : Постанова кабінету Міністрів України від 25 грудня 2015 р. № 1127. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1127-2015-%D0%BF#n23
4. Про заставу : Закон України від 2 жовтня 1992 року N 2655-XII, редакція від 15.08.2022. URL : https://ips.ligazakon.net/document/T265400
5. Про іпотеку : Закон України, поточна редакція від 10.10.2022, № 898-IV.

URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-15#Text

6. Про гарантування речових прав на об'єкти нерухомого майна, які будуть споруджені в майбутньому : Закон України від 15.08.2022 № 2518-IX. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2518-20#Text

7. Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень : Закон України, поточна редакція від 01.01.2023, №1255-IV. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1255-15#Text

8. Проект Цивільного кодексу України (Кодексу права приватного) : редакція від 22.01.2026 р. № 14394. URL : https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/69528

9. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 № 2275-19. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text

10. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 № 1576-XII. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text

11. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/2811-20#Text

12. Про охорону прав на знаки для товарів та послуг: Закон України від 15.12.1993 №3689-XII. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text

Підручники, навчальні посібники

1. Цивільне право і цивільний процес: підготовка до атестаційного екзамену : навчальний посібник / уклад.: колектив укладачів; ХНУ імені В.Н. Каразіна. Вінниця : ТОВ «УКРЛОГОС Груп», 2024. 458 с.

2. Цивільне право України: підручник. 3-е вид., перероб. і доп. У 2 ч. Ч. 1. Загальна. / за ред. Р. Б. Шишки (кер. авт. кол.). Київ: Видавництво «Ліра-К», 2022. 796 с.

3. Цивільне право України. Загальна частина / За заг. ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2024. 568 с.

4. Цивільне право (частина особлива). Курс лекцій : навч. посіб. / за ред. І. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2022. 640 с.

5. Цивільне право. Загальна частина: навчальний посібник / за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева. Харків: ХНУВС, 2022. 332 с.

Допоміжна література

1. Аномалії в цивільному праві України: навч.-практ. посібник ; відп. ред. Р.А. Майданик. К.: Юстініан, 2007. 912 с.

2. Гужва А.М. Договори про неконкуренцію: цивільно-правовий аспект. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. Серія «Право». 2022. Вип. 34, С. 81-91. URL: https://periodicals.karazin.ua/law/article/view/21226/20753 DOI: https://doi.org/10.26565/2075-1834-2022-34-09

3. Гужва А.М. Зобов'язання «не відчужувати річ» та «не відступати права» як окремі види негативних зобов'язань. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.* Серія «Право». 2023. № 36. С. 104-114. URL: https://periodicals.karazin.ua/law/article/view/22531 DOI: https://doi.org/10.26565/2075-1834-2023-36-12

4. Гужва А.М. Кауза договору: пролегомени до вибору правової моделі під час рекодифікації цивільного законодавства України. *Вісник Ужгородського національного університету.* Серія Право. № 89. 2025 р. С. 299-309. URL: http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/335719 DOI: https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.1.41

5. Захист права власності. Правові позиції Верховного Суду : коментарі

науковців / О. П. Печений, І. В. Спасибо-Фатєєва та ін., за заг. ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2020. 496 с.

6. Оновлення регулювання приватних відносин: проблеми і перспективи: монографія / за заг. ред. О. О. Кота, А. Б. Гриняка, М. М. Великанової. Київ: Алерта, 2024. 296 с.

7. Односторонні правочини: монографія / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2024. 480 с.

8. Паньківський В. Впровадження інституту узуфрукту в України. *Актуальні проблеми правознавства.* 2024. № 1 (37). С. 207-212.

9. Право інтелектуальної власності: підручник / за заг. ред. О. І. Харитонової. 3-тє вид., стереотип. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 540 с.

10. Право власності: способи захисту крізь призму судової практики : монографія / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2023. 616 с.

11. Право нерухомості: крізь призму судової практики : монографія / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2021. 344 с.

12. Гужва А.М. Узуфрукт: традиція європейського приватного права та перспективи рецепції цивільним правом України / Оновлення Цивільного кодексу України: формування підходів : колективна монографія / ред. проф. Довгерта А.С. і проф. Харитонова Є.О. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. С. 271-297.

13. Нетипові об'єкти : зб. ст. / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2022. 266 с.

14. Речове право: пріоритети та перспективи. Матеріали Київських правових читань. Київ, 22 березня 2019 року / Р. А. Майданик, Я. М. Романюк та ін., відп. ред. Р. А. Майданик. К: Алерта, 2019. 266 с.

15. Римське право крізь призму традиції і судової практики : монографія / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2022. 512 с.

16. Траст і трастоподібні конструкції: глобалізація та перспективи. Матвеєвські цивілістичні читання. Матеріали міжн. наук.-практ. конф. Київ, 6 лист. 2020 р. / Р. А. Майданик, О. М. Залізко, В. В. Цюра та ін.; відп. Ред. Р. А. Майданик, Київ: Алерта, 2021. 268 с.

17. Цивільний кодекс України. Науково-практичний коментар. Том 2. Об'єкти. Правочини. Представництво. Строки та терміни. Позовна давність. Особисті немайнові права фізичної особи / За заг. ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2021. 784 с.

18. Цивільний кодекс України. Науково-практичний коментар. Том 3. Право власності та інші речові права / За заг. ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2023. 808 с.

19. Цивільний кодекс України. Науково-практичний коментар. Том 4. Право інтелектуальної власності / За заг. ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2023. 616 с.

20. Цивільний кодекс України : науково-практичний коментар. Т. 5: Зобов'язальне право /І. В. Спасибо-Фатєєва, Ю. В. Мица, В. І. Крат та ін.; за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2026. 1104 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Сайт Верховної Ради України www.zakon1.rada.gov.ua.
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського www.nbuv.gov.ua
3. Київська центральна міська публічна бібліотека ім. Лесі Українки http://lucl.lucl.kiev.ua
4. Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна http://www.univer.kharkov.ua
5. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка

http://korolenko.kharkov.com